

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nervi Sine Mole: h. e. Controversiarvm Roberti Bellarmini
S. Rom. Ecclesiae Cardinalis Eminentissimi Compendium,
à cavillis & imposturis Guilielmi Amesij ... Vindicatum**

Erbermann, Veit

Herbipoli, 1661

Cap. III. De Gratia efficace.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9498

xilium aperiendi, cur Dominus pulsat? an ignorat eos aperire non posse. 6. Si non datur gratia aliqua verè sufficiente, primus homo non suâ culpâ cecidisset. Quomodo enim peccat in eo quod nequit evitare? Videbitur quoque DEVS deserere amicos suos antequàm deseratur ab eis. Cùm enim justus peccat, non habet gratiam efficacem. Ergo si nec sufficientem habet, deseritur à DEO quem non deseruerat. Denique tunc nemo posset vere dicere, se non fecisse tantum boni, quantum potuit; nec ullus se reprehendere, quod gratia DEI non fuerit cooperatus quantum potuit & debuit; quæ omnia sunt perabsurda, & à sensu Sanctorum alienissima.

CAPVT TERTIVM.

De Gratia efficace.

Quaestio est, qua in re sita sit, vel unde sumatur Gratia efficacia? Hanc quaestionem, quamvis sit gravissima, & cardo omnium, qua de Gratia & libero arbitrio disputantur: Bell. tamen (pro sua calliditate noluit in eam sese demittere, ne Pontificios quosdam nimis offenderet. Non disputat igitur adversus Nostros directè; neque adversus quenquam nominatim, sed levi & molli brachio duas opiniones perstringit, & suam tertiam innuit potius musitando, quam distinctè proponit, aut solide probat. Quae habet ad rem, paucis revocabimus ad examen, inquit A. nesius. Verum enimvero quid hic dicemus esse ad rem? Controversia ista est sanè gravissima omnium, quae in Scholis Catholicorum jam ultra LX. annos agitur: at absolute inter Controversias Fidei inter Nos & Luthero-Calvinicos minime referri potest, unde non nisi incidenter pro majori declaratione aliarum Fidei controversiarum

eam quoque breviter delibavit Bellarminus, quæ deinceps supremo conatu inter Dominicanos & Societatis Theologos disceptata est. Conspirant autem concorditer omnes Catholici in hoc (contra Pelagianos ex una, & Manichæos, Calvinicos, Iansenitas ex altera parte,) à parte rei veram & summam esse humanæ libertatis cum gratia divina concordiam ita, ut nec Libertas arbitrii etiam in supernaturalibus vi gratiæ irresistibilis impediatur & tollatur; ut volunt posteriores; nec Gratia necessitas negetur ob liberi arbitrii facultatem & vires. De modo autem conciliandi utrumque nihil unquam ab Ecclesia definitum est, nihil è Scripturis SS. aut Traditione Ecclesiastica planum & firmum habetur. Vnde jam à S. Augustini ævo usque huc semper in confesso fuit in omnium Theologorum Scholis (si Durandum & Dolam concursum DEI generalem negantes excipias) id quod M. Augustinus pronunciavit l. de Gratia Christi cap. 47. *Ista quaestio, ubi de arbitrio voluntatis & DEI gratia disputatur, ita est ad discernendum difficilis, ut quando defenditur lib. arbitrium, negari DEI gratia videatur; quando autem assertitur DEI gratia, liberum arbitrium putetur auferri.* Oritur autem tota difficultas ex hoc Ceratino: Vel gratia divina, quæ est medium, per quod DEVS efficaciter perducit ad salutem, humanæ voluntati imponit necessitatem, vel non. Si 1. destruitur libertas, cum hæc consistat in indifferentia ad agendum, vel non agendum. Si 2. quomodo salvatur efficacia gratiæ, eique innixa certitudo immobilis Prædestinationis æternæ? Si enim non est necesse ut homo consentiat gratiæ efficaci, fieri potest ut ei dissentiat, adeoque contingere poterit, ut decretum Prædestinationis corruat, & voluntas DEI efficax non consequatur effectum. Sicut autem tempore S. Augustini & proximè eum consequentis annis, nemo Orthodoxorum rebatur, ad Fidei Catholicæ integritatem necessariam esse definitionem

nitior
num i
num
cieba
anath
Calvi
rios d
tini, &
ab Inn
S. Coe
hæresi
pronu
interce
hæretic
NON
Videa
Pelag.
nem c
ravit,
Indica
solvi a
setur t
auxili
nos &
larmin

com co
na, ita
licet se
quia v
nio ali
Scriptu
Prædes
efficac
quirita
hanc ha
Iesuita
quit, e

nitio- nem huius & similium profundarum quæstio- num in disputatione Pelagianos inter & Augusti- num habita emergentium : ita & nunc. Si suffi- ciebant tunc contra Pelagianos novem illi articuli anathemate sanciti ; cur nunc, quæ contra Luthero- Calvinicos errores Pelagiano è diametro contra- rios damnandos, non sufficiant Canones Triden- tini, & contra Iansenianos, quinque propositiones ab Innoc. X. confixæ ? Cur non liceat & nunc cum S. Cœlestino (qui supradictos IX. articulos contra hæresin Pelagii Apostolica auctoritate confixit) pronunciare ; *Profundiores verò difficiliorésque partes intercurrentium quæstionum quas latius pertractarunt, quæ hæreticis restiterunt, sicut non audemus contemnere, ita* NON NECESSE HABEMUS ADSTRVERE ? Videatur è Reformatis Gerhard. Vossius l. VI. Hist. Pelag. th. 17. 18. Quòd verò Bell. hic suam opinio- nem contrariis refutatis breviter firmavit & decla- ravit, non censendus est extra oleas esse vagatus. Indicavit enim quomodo ipse putaret probabilius solvi argumentum illud, quo juxta Calvinicos cen- setur tolli libertas arbitrii in supernaturalibus per auxilium efficax ; Lustremus ergo cavillos Amesia- nos & calumnias, quibus unice hic oppugnat Bel- larminum. Dixerat cap. XII. Bellarminus.

Prima opinio eorum est, qui gratiam effica- cem constituunt in assensu & cooperatione huma- na, ita ut ab eventu dicatur gratia efficax, quia vide- licet sortitur effectum, & ideo sortitur effectum, quia voluntas humana illi cooperatur. Hæc opi- nio aliena est à sententia S. Augustini, & etiam Scripturarum divinarum ; evertit fundamentum Prædestinationis divinæ, & abutitur voce Gratia efficaci. Amesius non negat hæc verè dici à Bell. quiritatur tamen quòd *amicè & familiariter tractet hæc hæresin, quia multos & magnos fautores habeat inter Iesuitas, nempe Molinam, Becanum &c. Imo, in- quit, eadem, (quamvis aliis verbis fucata) est Sententia*

Suarez, Vasq. & ipsius etiam Bellarmini, ut paulò post apparet. Reip. Hæc est enormis calumpnia. Nam à nullo Pontifice, nullo Concilio reprobata est sententia ut hæretica. Calvinicorum damnatio quâ, quicquid fatalem necessitatem non inducit voluntati humanæ, ut Pelagianum impiè criminatur, nec pili facienda est. 2. Non nisi per pinguet calumniam ea opinio affingitur Bellarmino, Suarezio &c. cum anno M. DC. XIII. hi inter præcipuos Theologos, P. N. Generali Claudio Aquaviva auctores fuerint, ut Decreto universali proscriberent Societatis Scholis & libris eam ipsam sententiam in quam incautus declinarant nonnulli. 3. Videatur ipsum Decretum in Tomo 2. Tanneri Disp. VI. qu. 2. dub. 5. num. 86.

II. Sententia est eorum, qui docent, Gratiam DEI efficacem esse actionem DEI physicam, quæ determinet voluntatem ad volendum & eligendum bonum. Hæc opinio videtur mihi aut aliis omnino eadem cum errore Calvinii & Lutheranorum, aut parum ab illo distare. Nam destruit gratiam sufficientem: tollit è medio liberum arbitrium. Destruere gratiam sufficientem patet, quia si gratia efficaciter physicè prædeterminans necessaria est ad hoc, ut voluntas moveatur, sine qua motione nihil à voluntate fieri potest; Ergo sine hac gratia physicè & efficaciter prædeterminante nullum potest fieri actus bonus. Ergo nulla extra hanc datur gratia sufficiens verè. Liberum verò arbitrium destruit, quia posita gratia prædeterminante non est in potestate lib. arbitrii agere vel non agere; neque est in ejus potestate, ut ea gratia ponatur vel non ponatur. Ergo necessariò & non liberè voluntas agit. Amesius hanc Bellarmini veriss. doctrinam non aliter rejicit quàm auctoritate D. d. Alvarez quem ait Disp. 31. docere hanc Conclusionem esse omnium Thomistarum &c. Postea, adductis aliis ejusdem Doctoris verbis, (quæ apud eum non repetio) sic

con-

concludit. *Hac sententia sic explicata est planè nostra, & apertè satis traditur in S. Scriptura.* Verum quis non mi etur, Puritanum hunc subito in Thomistam transformatum? Sed verba dat multipliciter etiam hîc, ut aliàs frequenter. Nihil simile habet Alvarez in cit. Disp. 31. imò Conclus. 3. principalem eius loci, aliquo modo huc spectantem, ait esse *recentiorum Thomistarum*; & in fine ejus Disp. ait, *Calvinum errasse, quòd ex antecedente catholico per malam consequentiam intulerit contra Fidem, lib. arbitrium esse titulum sine re.* Et Disp. 121. num. 10. enumerat sex errores & blasphemias à Calvino admissas in hoc puncto. Qua fronte ergo ait Amesius: *Sententiam hanc Thomistarum esse planè suam, h. e. Calvinicam seu Puritanicam? an ergo à Magistro suo Calvino defecit? Necrefert, quòd nos quoque cum Bell. existimemus, hanc sententiam, quæ per Prædeterminationem physicam constituit gratiam efficacem, aut esse eandem cum errore Calvinii, aut parum ab illo distare.* Nam nos persuasi sumus, & quasi physicè prædeterminati à lumine naturali, per eam prædeterminationem tolli omnem veram arbitrii libertatem; quod ipsum quoque indubitanter tenuit Calvinus cum suis, ut agnoscit Alvarez. Quomodo ergo Calvinicus Amesius dicere potest, *Thomisticam Conclusionem prout ab Alvarezio exponitur, esse suam*; cum Antecedente tantum à Thomistis accepto, [nempe hoc: *Voluntas prædeterminatur à gratia efficace.*] Conclusionem inferant cum Iesuitis hanc: *Ergo voluntas non liberè agit, sed irresistibiliter agitur?* Porro contra hanc sententiam plura non addo, sed ad Scholas remitto, & ad doctissimam P. à S. Iosepho Fullienfis Defensionè S. Thomæ contra Prædeterminat. phys. & Concordiam suavem Disp. 2. sect. 6. & 7. ubi àll. tis ipsius Amesii variis locis, tanta incommoda prædeterminationis phys. supremo Controversiarum Iudici Rom. Pontifici proponit. Quàm sincerè autè Calvino relicto Thomistis se jungat hîc etiam in Th. 4. dicens, *Rectè à Thomistis negari per prædeterminationè*

illam tolli libertatem, patebit lib. seq. Interim notandum est alia gravis calumnia, qua ibidem Bellarminum esse inter eos lib. arb. patronos, (apud Azorium) qui voluntatem nostram liberam faciant, faciunt sacrilegandum negant DEVM omnia nostra bona opera profinire. Calumnia, inquam, est hæc luculenta, cum Bellarmino oppositum semper aut indicet, aut supponat, ac precipue lib. 2. cap. 10. & seqq.

III. Sententia (quæ est Augustini) Gratiam efficacem collocat in interna suasionem: quæ per lib. arb. respui potest, & tamen infallibilem effectum habet, quia DEVS eam suasionem adhibet, quam congruere novit ingenio eorum, quos infallibilitate & efficaciter trahere decrevit, & quam certò novit ab eis non contemnendam. Amesius. *Opinio ista Jesuitica consistit in tribus, quæ triplicem fucum faciunt imperitis. Statuit enim ad efficaciam Gratia concurrere. 1. Suasionem & motionem moralem. 2. Suasionis & gratia congruitatem. 3. Præscientiam DEI de suasionis & gratia congruo effectu, vel eventu in conversione illius qui vocatur. Hac quidem omnia ab Augustino ponuntur, & à nobis libenter conceduntur, quia ex Scripturis & naturæ rerum facile possunt comprobari. At verò in omnibus istis latent insidie diligenter cavende. Quænam, quæso, hæc sunt insidie? Res planè risu & puerorum fibilis digna! Insidias in tribus illis veritatibus irrefragabilibus latere, non aliter probat, quàm quòd illis non adnectamus falsitates duas Calvinicas, & quartam veritatem quàm revera nunquam exclusimus à negotio salutis, (concursum nempe DEI efficacem) eam tamen in ipsa ratione vocationis efficacis ut sic includi meritò negamus, nec vel leviter probat contrarium Amesius. Conatur tamen cum fructu ostendere, Bellarminum non elisisse Obiectiones adversariorum.*

I. Obiectio. Gratia efficax non est in illustratione & inspiratione, seu vocatione & suasionem constituenda, quia ista ad legem & literam, non ad gratiam & spiritum pertinent.

tinent. Resp. Multum interest inter gratiam interna-
 suasionis & externæ concionis, admovetur illa
 auribus cordis, lumen infundit, afflat initium bonæ
 voluntatis. 2. Quamvis proponere objectum, per
 se non ad spiritum, sed ad literam pertineat; tamen
 ad gratiam pertinet, ut ea lectio vel concio occur-
 rat, quæ est accommodata ingenio, præsertim si acce-
 dat internus Doctor, qui aperiat cor intendere his,
 quæ audiuntur, aut leguntur. 3. Gratia interna
 cooperatur etiam physicè ad eliciendum actum de-
 liberatæ voluntatis. Amesius hanc solutionem
 planè solidam frustra *enervare* conatur. Nam ut
 demus, quod ex D. Alvarezio contendit Amesius,
 Pelagium tandem à Catholicis adactum, præter
 externam, internam quoque à solo DEO injectam
 suasionem & vocationem admisisse; certum tamen
 est (ut agnoscit Alvarez) eum huius internæ gratiæ
 necessitatem constanter negasse, quam nos cum
 Bell. constanter propugnamus. Ad hæc nec vola
 nec vestigium in Pelagio apparet, quo ipse Gratia
 efficaciam in tali *suasione interna ex speciali & efficaci*
affectu perficiendi certissimè in nobis Boni profecta, qualem
 nos docemus, constituerit. Vnde & vanum est
 quod Amesi. 2. negat *per talem suasionem afflari ini-*
tium bona voluntatis, eò quod multis *suasio adsit, qui nul-*
lum initium habeant bona voluntatis, & contradictionem
involvat, ut suasio afflet initium illius rei, quam totam
suadet. Hoc quippe verum est de suasionem quali-
 cunque sufficiente, non autem quæ cum præscien-
 tia congruitatis data est ex affectu efficaci. Nec
 certè vel umbra contradictionis apparet in hoc,
 quod sicut suggestio Dæmonis; moralis causa est
 totius actionis sceleratæ; ita illuminatio & inspi-
 ratio sancta DEI afflet saltem in tium bonæ volun-
 tatis, imò omne velle & perficere nostrum fan-
 ctum.

II. Obj. Si gratia efficax est interna suasio; quâ ita
 vocatur aliquis ut aptum est ei, ut vocantem non spernat;

D d d 5

grat-

gratia sufficiens, ut ab efficace distinguitur, nihil erit aliud nisi interna suasio, qua ita vocatur aliquis, ut aptum ei non est, ut vocantem non spernat. Consequens est absurdum. Ergo & antecedens. Resp. Nihil absurdi ostendi potest in Antecedente bene intellecto, cum utrinque indubitatum sit ex Evangelio, DEVM vocare aliquos, qui merito debebant & poterant vocationi respondere, nec tamen respondent; & viceversa aliquos non vocare eo modo, quo prævitet eos sibi responsuros, ut de Corozaim & Bezaida, ac viceversa de Tyriis Sydoniis que constat: nec jvat nuda Amesium asseveratio contradictoria. Vnde enim probat, Galilæos illos non habuisse vocationem simpliciter sufficientem ad conversionem, cum hanc constet è verbis Christi futuram sufficientem simpliciter ad conversionem Tyri & Sidonis? Certissime ergo fallit aut fallitur, dum tam temerè ait certissime falsum, quod tantum non apertis verbis Evangelii constat esse verum. Quis jam nisi absurdissimus dicet absurdum id quod DEVS facit? Non vocat ergo DEVS reprobos, cum videt eos sequuturos vocantem; vocat verò frequenter, cum prævitet non sequuturos, & tamen possent. Neque enim ad sinceram DEI vocationem necessaria est efficacia omnimoda. Quid si enim reliquisset omnes communi Providentiæ, ut poterat, ac sine speciali affectu distribuisset auxilia gratiæ prout fors & cursus rerum ferret (ut nonnulli minus probabiliter putant de facto evenire.) An quis posset ideo justè conqueri? Si tunc non, cur jam, cum reprobos relinquat providentiæ communi, qua salvari revera possent & salvarentur etiam, si per ipsos non staret? Præter inania verba nihil ad rem facientia non habet quod reponat Amesium. Illud vero porsus absurdum, cum putat pari ratione, posse DEVM vocare eos, qui carent auxiliis sufficientibus, damnareque non respondentes vocationi, ac eos quos

quos
ximè
DEO
sanct
cent.
verti
rum e
sequi
reluct
gruè,
Jesu ta
sius)
pam p
suffici
pateb

minia
cacia
rea fa
mentu
minis
opini
auric
effica
verò a
entia
voca
felig
aliis
cretu
rum
illa q
li ho
est ex
viciff
mo,

quos prævitet non sequituros vocantem, cùm maxime possint. Prius equidem tyrannicum est, & DEO affingere blasphemum est: posterius DEVM sanctè & justè facere, satis perspicuè SS. litteræ docent. Et quamvis certissimum sit, neminem converti nisi qui congruè vocatur; non minùs tamen certum est, posse sufficienter vocatos, dum modo velint, sequi; non verò nisi impie posse eosdem vocanti reluctantes, suam inobedientiam vocanti non congruè, imputare. Non est proinde quod *compescant Jesuita impios ullos clamores*; (ut calumniatur Amelius) cùm omnibus lumine naturæ conflet, culpam peccati & mortis referre Calvinicos, gratiam sufficientem omnibus dari negantes, ut cap. seq. patebit ampliùs.

III. Obj. *ista explicatio Gratia efficaci Bellarminiana parum aut nihil differi ab opinione illa, quæ efficaciam in voluntate humana ponit; quam tamen Bell. antea fassus est, alienam esse à Scripturis, evertere fundamentum Prædestinationis divinæ, & abusum esse nominis Gratia efficaci.* Resp. Discrepant illæ 2. opiniones non minùs quàm aurum obryzum ab aurichalco. Prima enim illa vult pendere Gratia efficaciam à sola voluntatis cooperatione; nostra verò à voluntate DEI efficaci, quâ (positâ præscientia conditionata de consensu futuro Petri si sic vocaretur) ipse de industria ex speciali affectu, seligit eas gratias quas prævitet futuras efficaces, aliis usus, si eas prævidisset inefficaces. Ita Decretum PP. Generalium Societatis apud Tannerum l. c. Nanquid per hoc funditus eliminatur illa quæ efficaciam ultimè suspendit ab actuali hominis cooperatione; quæ utique tantum est ex eventu & in actu secundo; cùm nostra vicissim constituat essentialiter efficacem in actu primo, ex sola illa præscientia conditionata, cum quo,

Dddd 6 Et affe

& affectu efficaci; ex quo confertur talis auxiliorum congruorum series. Unde patet aperte, calumniari Amesium, cum ait, *Eam discrepantiam consistere in sensu fuco verborum.* Frustra Bellarmino objicit Becanum. Hunc enim à via regia deflexisse agnovit Bellarminus. Patet & falsitas omnium quæ subjicit Amesius, ac ipsa Summa disceptationis, qua claudit hoc cap. nempe: *Si DEVS tantum suadendo trahit non ad bonum, tum non alia est efficacia gratia DEI in fidelibus ad bene agendum, quam est tentationis Diaboli in peccatoribus ad malè agendum; & proinde sicut efficacia tentationis magis pendet ex voluntate peccantis quam Diaboli tentantis: sic efficacia gratia magis pendet ex voluntate bene agentis, quam DEI ad bonum excitantis.* Sed ex dictis patet luculenta disparitas, quia Dæmon tentat nec penetrat intimos animi recessus ejus quem tentat; nec scit infallibiliter, quid quavis in circumstantia voluntas humana tentationibus sollicitata sit actu a; unde Satana impossibile est, habere in promptu tentationes infallibiliter fortituras effectum; cujus oppositum de DEO & Fides & omnia recta ratio docet. Plura non addo: hæc quippe sufficiunt ad vindicationem Bellarminianæ, & Societati nostræ communis doctrinæ, quam tandem Franc. Sylvius & reliqui Professores Regii Duacenses post multorum annorum contradictionem Physicæ prædeterminationi addictissimi agnoverunt. Sic enim Decanus & Facultas illa ajunt in Epistola anno 1646. ad Fulgentium Iansenitam Lovanensem data 10. Maij: *Accusarunt Molinam PP. Dominicani imprimis, quasi Concursum tam supernal. quam natural. causa secunda libera concursu causa prima prioris simpliciter statueret, & scientiam quandam Mediam, quæ DEVS prævideret, quid causa secunda libera ageret prius primâ, si in talibus vel talibus circumstantiis constitueretur à DEO.* Nec aliud caput huius controversiæ agnovit D. Sylvius, paucos ante mortem menses, relicto hoc manuscripto: *[Quamvis scientia quæ vocatur Media, mul-*

tos habuerit, & etiam nunc habeat contradictores, nec immerito, quatenus per eam intelligitur ea notitia futurorum conditionalium, qua DEVS ante omnem actum suæ voluntatis novit, QUID PER LIBERVM ARBITRIVM CREATVRÆ ESSET FVTVRVM, si collocaretur in tali vel tali rerum ordine, (quem enim videre posset priorem primo nisi impossibilem?) si tamen per scientiam Mediam intelligatur notitia; qua DEVS novit, quid liberum arb. esset per DEI gratiam facturum, si talia vel talia auxilia ei darentur; non video cur non sit absque contradictione admittenda.] *Ecce signum cui contradicci creditum est PRIMATVS CAUSÆ PRIMÆ, pro quo Estius rationibus 40. deinde Sylvius toto lib de motione primi motoris pugnarunt; qui PRIMATVS si DEI gratia concedatur, & eripiatur lib. arbitrio, huic relicta primitate formali, libera, vitali, malè sani essemus & fingeremus nobis inimicas auxiliares copias TP. Iesuitarum (contra Iansenium &c.) Nec video, cur RR. TP. S. Dominici se Nobis totâ acie non coniungant &c. Et horum quidem copæ (quas Amesius aliique Gommaristæ sibi adlegunt) in quantas inter Catholicos angustias paulatim redactæ sint, videre licet in Tract. de Scientia media tum Hieronymi Vives Dominicani Hispani, tum Matthiæ Borulli Soc. IESV, Valentini contra eundem Vivem ante quadriennium edito, disp. V. sect. 2. & quinque sequentibus.*

CAPVT QVARTVM.

De Communicatione Gratia.

Sententia Pelagianorum fuit, gratiam à DE omnibus hominibus paratam esse, modò ipsi eam petere & excipere velint; posse autem unumquemque ex viribus liberi arbitrii sine alia præveniente gratia ipsam gratiam expetere, invocare, excipere.

Amesius